

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Πρωτοπορίες στην ευρωπαϊκή λογοτεχνία και στην
τέχνη του 20^{ού} αιώνα

Ενότητα 9: Νίκος Εγγονόπουλος.

Η εμπειρία του β΄ Παγκοσμίου Πολέμου για τους Έλληνες
υπερρεαλιστές

Άννα-Μαρίνα Κατσιγιάννη

Τμήμα Φιλολογίας

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά μαθήματα **ΠΠ**

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ερωτήσεις ανοιχτού τύπου για την εμπέδωση της ενότητας 9

1. Να εξηγήσετε το μότο της συλλογής *Μην ομιλείτε εις τον οδηγόν*.
2. Τι έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην εικαστική διαμόρφωση του Ν. Εγγονόπουλου;
3. Ποια είναι η άποψη του Εγγονόπουλου για την ελληνικότητα;
4. Ποια είναι η άποψη του Εγγονόπουλου για τον ρόλο του Καβάφη στην κατασκευή παράδοσης.

Απαντήσεις

1. Ο Νίκος Εγγονόπουλος εντάσσεται (αν και όχι επίσημα) στο κίνημα του υπερρεαλισμού το 1938, με την ποιητική του συλλογή *Μην ομιλείτε εις τον οδηγόν*.

Η συλλογή έφερε ως μότο ένα παράθεμα που αναφέρεται στη δύναμη της υπερρεαλιστικής φωνής. Το απόσπασμα αυτό προέρχεται από το μανιφέστο του γαλλικού υπερρεαλισμού (1924): το ίδιο είχε χρησιμοποιήσει και ο Εμπειρικός στην *Υψικάμινο* (1935). Ο Εγγονόπουλος με τον τρόπο αυτό κάνει διπλή αναφορά τόσο στον γαλλικό όσο και στον ελληνικό υπερρεαλισμό.

2. Καθοριστικό ρόλο στην εικαστική διαμόρφωση του Ν. Εγγονόπουλου έπαιξαν:

- η μαθητεία του στον Κόντογλου
- η μαθητεία του στον Παρθένη
- η επαφή του με τον υπερρεαλισμό και την παράδοσή του.

3. Η άποψη του Εγγονόπουλου για την ελληνικότητα είναι η εξής:

- Ο Εγγονόπουλος προτείνει ένα απολύτως υποκειμενικό, κοσμοπολίτικο και «μη καθαρό» μοντέλο για την ελληνικότητα, σε μίαν εποχή που εντείνεται όλο και περισσότερο ο αυταρχισμός του απολυταρχικού καθεστώτος.
- Ο Εγγονόπουλος επιχειρεί μία ταυτόχρονη σύνδεση του υπερρεαλισμού με την ελληνική παράδοση.
- Στο έργο του συμπλέκονται, με συνδετική δύναμη, η υπερρεαλιστική σκέψη, η παράδοση της βυζαντινής ζωγραφικής (Κόντογλου), καθώς και η παράδοση του δυτικού ρομαντισμού και μεταρομαντισμού, και διαμορφώνουν «τα νέα ιδανικά της ελληνικότητας».

4. Ο ρόλος του Καβάφη στην κατασκευή της παράδοσης:

- Ο Εγγονόπουλος, όπως οι γάλλοι υπερρεαλιστές και ο Εμπειρικός, έχει συνείδηση ότι η ιστορία κατασκευάζεται από την οπτική γωνία του παρόντος της αφήγησης και η δυναμική της διαμορφώνεται από τη λειτουργία της εξιστόρησης. Κεντρική θέση στη νεοελληνική λογοτεχνία σχετικά με τη λειτουργία του «ιστορείν» κατέχει ο Κ.Π. Καβάφης.

- Ο Αλεξανδρινός με την «ιστορική του αίσθηση» δημιουργεί όχι ιστορία, αλλά τη φιλοσοφία της ιστορίας.